

InstanceName

§54

Dnr KS 2019-54

Antagande av revidering av A-delen i nämndernas reglemente samt reglemente för kommunstyrelsen

Beslut

Kommunfullmäktige beslutar om revidering av A-delen av nämndernas reglemente i enlighet med bilaga 1.

Sammanfattning av ärendet

Den 24 mars 2020, § 8, beslutade krisledningsnämnden att ge kommunstyrelsekontoret i uppdrag att utföra test av de praktiska förutsättningarna att hålla sammanträden på distans med befintlig tekniska hjälpmedel, samt att föreslå kommunfullmäktige att revidera A-delen av nämndernas reglemente i enlighet med bilaga 1.

I tjänsteutlåtandet ges förslag på ändring av nämndernas reglementen för att möjliggöra deltagande på distans. Kommunallagen tillåter att ledamöter deltar vid nämndssammanträden på distans. En förutsättning härför är att kommunfullmäktige har fattat beslut om detta genom ändring av nämndernas reglementen. Vidare ställer kommunallagen som krav att deltagande på distans ska ske genom ljud- och bildöverföring i realtid samt på ett sådant sätt att samtliga deltagare kan se och höra varandra och delta på lika villkor. Uppfylls dessa villkor ska ledamoten anses vara närvarande på sammanträdet i kommunallagens mening och får delta i avgörandena. Deltagande på distans förutsätter även lokalen där den distansdeltagande ledamoten befinner sig är utformad på ett sådant sätt att obehöriga inte kan ta del av sammanträdeshandlingar, bild eller ljud. Detta är särskilt viktigt för det fall ärenden behandlas som innehåller uppgifter som omfattas av sekretess. Det är nämndens ordförande som beslutas om deltagande på distans får ske. Nämnderna har möjlighet att fatta beslut om egna riktlinjer för deltagande på distans.

Den tekniska lösning som kommunens idag använder för videosamtal i kombination med kommunens mötessystem för fullmäktige föreslås testas för bedömning om dessa kan användas för distansdeltagande i enlighet med kommunallagens krav.

Beslutsunderlag

Tjänsteutlåtande avseende Antagande av revidering av A-delen i nämndernas reglemente
Bilaga 1 Reviderad A-del i nämndernas reglemente
Bilaga 2 PM Distansmöten
Bilaga 3 SKR 200319 - Kommunala sammanträden
Bilaga 4 - §8 KLN Uppdrag att ta fram_hitta ett system för närvaro på distans

Beslutande sammanträde

Bino Drummond (M) yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.
Johannes Folkesson (V) yttrar sig.

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

Beslutsgång

Ordföranden frågar om kommunfullmäktige kan besluta i enlighet med kommunstyrelsens förslag, som bifalls av Bino Drummond (M), och finner att kommunfullmäktige beslutar i enlighet med förslaget.

Beslutet ska skickas till

Norrtälje kommuns författningssamling
Samtliga nämnder

Handläggare Ludvig Lagerkranz
Titel: Kommunjurist
E-post: ludvig.lagerkranz@hotmail.com

Till
Kommunfullmäktige

Antagande av revidering av A-delen i nämndernas reglemente

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar om revidering av A-delen av nämndernas reglemente i enlighet med [bilaga 1](#).

Sammanfattning av tjänsteutlåtandet

Den 24 mars 2020, § 8, beslutade krisledningsnämnden att ge kommunstyrelsekontoret i uppdrag att utföra test av de praktiska förutsättningarna att hålla sammanträden på distans med befintlig tekniska hjälpmedel, samt att föreslå kommunfullmäktige att revidera A-delen av nämndernas reglemente i enlighet med bilaga 1.

I tjänsteutlåtandet ges förslag på ändring av nämndernas reglementen för att möjliggöra deltagande på distans. Kommunallagen tillåter att ledamöter deltar vid nämndssammanträden på distans. En förutsättning härför är att kommunfullmäktige har fattat beslut om detta genom ändring av nämndernas reglementen. Vidare ställer kommunallagen som krav att deltagande på distans ska ske genom ljud- och bildöverföring i realtid samt på ett sådant sätt att samtliga deltagare kan se och höra varandra och delta på lika villkor. Uppfylls dessa villkor ska ledamoten anses vara närvarande på sammanträdet i kommunallagens mening och får delta i avgörandena. Deltagande på distans förutsätter även lokalen där den distansdeltagande ledamoten befinner sig är utformad på ett sådant sätt att obehöriga inte kan ta del av sammanträdeshandlingar, bild eller ljud. Detta är särskilt viktigt för det fall ärenden behandlas som innehåller uppgifter som omfattas av sekretess. Det är nämndens ordförande som beslutas om deltagande på distans får ske. Nämnderna har möjlighet att fatta beslut om egna riktlinjer för deltagande på distans.

Den tekniska lösning som kommunens idag använder för videosamtal i kombination med kommunens mötessystem för fullmäktige föreslås testas för bedömning om dessa kan användas för distansdeltagande i enlighet med kommunallagens krav.

Bakgrund

I anledning av Coronaviruset har behov uppkommit att möjliggöra deltagande på distans vid de kommunala nämndernas sammanträden, i syfte att säkra beslutsförheten.

Lagkrav

5 kap 16 § kommunallagen (2017:725): Ledamöter får delta i fullmäktiges sammanträden på distans om fullmäktige har beslutat det. Deltagandet ska i sådant fall ske genom ljud- och bildöverföring i realtid samt på ett sådant sätt att samtliga deltagare kan se och höra varandra och delta på lika villkor.

En ledamot som deltar på distans ska anses vara närvarande vid fullmäktiges sammanträde.

6 kap 24 § kommunallagen: Fullmäktige ska besluta i vilken utsträckning ledamöter får delta i en nämnds sammanträden på distans. Deltagande på distans ska ske på det sätt som anges i 5 kap. 16 §.

En ledamot som deltar på distans ska anses vara närvarande vid nämndens sammanträde.

Samberedning

Ärendet har samberetts med kommunstyrelsekontorets juridikenhet.

Beskrivning av ärendet

En arbetsgrupp inom kommunstyrelsekontoret har på uppdrag av krisledningsnämnden utrett möjligheterna och förutsättningarna för deltagande vid sammanträden på distans. Resultatet av arbetsgruppens utredning framgår av PM [bilaga 2](#).

Kommunallagen tillåter att ledamöter deltar vid nämndssammanträden på distans. En förutsättning härför är att kommunfullmäktige har fattat beslut om detta genom ändring av nämndernas reglementen. Vidare ställer kommunallagen som krav att deltagande på distans ska ske genom ljud- och bildöverföring i realtid samt på ett sådant sätt att samtliga deltagare kan se och höra varandra och delta på lika villkor. Uppfylls dessa villkor ska ledamoten anses vara närvarande på sammanträdet i kommunallagens mening och får delta i avgörandena.

Kommunstyrelsekontoret föreslår att nämndernas reglementen revideras på så sätt att ett tillägg görs i respektive nämnds A-del, enligt vad som framgår av [bilaga 1](#). Förslaget till tillägg följer Sveriges Kommuner och Regioners, SKR, förslag till normalreglemente (version mars 2019).

Den föreslagna bestämmelsen i reglementet innebär att nämnden om det föreligger särskilda skäl får sammanträda med ledamöter på distans. Detta markerar att deltagande på distans är ett komplement till fysisk närvaro. En förutsättning för deltagande på distans är att kommunallagens krav för deltagande på distans är uppfyllda. Närvaro på distans förutsätter även att den lokal där den distansdeltagande ledamoten befinner sig är utformad på ett sådant sätt att obehöriga inte kan ta del av sammanträdeshandlingar, bild eller ljud. Detta är särskilt viktigt för det fall ärenden behandlas som innehåller uppgifter som omfattas av sekretess. Det är nämndens ordförande som avgör om deltagande på distans ska ske. Nämnden har även möjlighet att fatta beslut om egna riktlinjer för deltagande på distans.

Möjligheten till deltagande på distans i nämnderna innebär inte att denna möjlighet också finns för utskottssammanträden. I kommentaren till SKR förslag till normalreglemente (mars 2019) anges att kommunallagens förarbeten innehåller ingenting i ämnet. Den omständigheten att det krävs ett fullmäktigebeslut för att närvaro på distans ska få ske i nämnderna, och att närvaro på distans är ett komplement till fysisk närvaro skulle kunna anses tala mot att även utskotten omfattas av möjligheten. Å andra sidan står ingenstans i lagen att det inte är tillåtet. Nämnderna anses vidare ha en rätt att inom vissa ramar bestämma om nämndernas arbetsformer. Rättsläget får bedömas som oklart.

Vad gäller tekniska förutsättningar är det alternativ som har diskuterats inom arbetsgruppen att kombinera videomöten i Microsoft Teams med en utveckling av kommunens nuvarande mötessystem för fullmäktige - MeetingSpyder. Utskick av handlingar kan fortsätta enligt nuvarande system. Detta system gör att ledamöter på distans kan se och höra vad som sägs, begära ordet, och delta i voteringar (dock ej slutna). För att bedöma om denna kombination möjliggör deltagande på distans i enlighet med kommunallagens krav behöver tester utföras.

Konsekvensanalys/riskanalys

Genom revidering av nämndernas reglemente tillskapas formella förutsättningar att möjliggöra deltagande på distans för nämndernas ledamöter. Det skapar förutsättningar för att säkra beslutsföret i kommunens nämnder även om samtliga ledamöter inte har möjlighet att närvara på plats.

Barnkonsekvensanalys

Är inte tillämplig.

Ekonomisk analys

Beslutet bedöms inte i dagsläget innebära behov av större investeringar. Mindre kostnader för nödvändiga anpassningar av befintliga programvaror för sammanträden kommer att uppkomma. Den befintliga tekniska utrustningen kommer att testas. Beroende på utfallet av dessa tester kan behov av investeringar uppkomma.

Jämställdhetsanalys

Är inte tillämplig.

Äldre- och tillgänglighetsanalys

Är inte tillämplig.

Tidplaner

Beslut om revidering av nämndernas reglementen kan fattas vid kommunfullmäktiges sammanträde den 11 maj 2020.

Hanna Hellquist
Biträdande kommundirektör
Kommunstyrelsekontoret

Sandra Bombas
Chefsjurist
KSK/Juridikenheten

Bilagor

1. Reviderad A-del i nämndernas reglemente.
2. PM angående deltagande på distans.
3. Kommunala sammanträden SKR 200319
4. Krisledningsnämndens protokollsutdrag den 24 mars 2020, §8

Beslut skickas till

Norrtälje kommuns författningssamling
Samtliga nämnder

Beslutsnivå och datum	Kommunfullmäktige 2020-xx-xx
Diarienummer	KS 2020-406
Ersätter	Kommunfullmäktiges beslut 17 feb 2020, §17
Giltighet	Tillsvidare
Ansvar	Kommunfullmäktige

Reglemente för N.N. nämnden i Norrtälje kommun

Avsnitt A

Ansvar och rapporteringsskyldighet

§ 1

Samtliga nämnder ska se till att deras verksamhet bedrivs i enlighet med lagar och andra författningar, de mål och riktlinjer som kommunfullmäktige har fastställt samt bestämmelser i detta reglemente.

Nämnden ansvarar för att dess organisation är tydlig och ändamålsenlig med hänsyn till lagar och andra författningar för verksamheten, de mål och riktlinjer fullmäktige fastställt samt att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredsställande sätt.

Nämnderna ska regelmässigt rapportera till kommunfullmäktige hur verksamheten utvecklas och hur den ekonomiska ställningen är under budgetåret, allt i enlighet med de föreskrifter som fastställs av kommunstyrelsen eller fullmäktige.

Respektive nämnd ansvarar för;

- all förvaltning och verkställighet inom sitt verksamhetsområde,
- utbildning av nämndens förtroendevalda och anställda inom sitt verksamhetsområde,
- upphandling av varor och tjänster inom sitt verksamhetsområde. Nämndsövergripande upphandlingar ansvarar kommunstyrelsen för,
- att verksamheten bedrivs inom den budgetram som fastställts av kommunfullmäktige och följer föreskrifter som kommunfullmäktige och kommunstyrelsen beslutat,
- information till allmänheten och de anställda om den egna verksamheten. Informationen ska publiceras i enlighet med kommunstyrelsens föreskrifter,
- planläggning av den egna verksamheten enligt gällande beredskaps- och krishanteringslagstiftning och enligt de föreskrifter som kommunstyrelsen beslutar,
- reformering av nämndens regelbestånd,

- att behandling av personuppgifter som sker i dess verksamhet, är förenlig med EU:s dataskyddsförordning (EU) 2016/679 och Lag (2018:218) om kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning (dataskyddslagen).

I egenskap av personuppgiftsansvarig ansvarar nämnd även för att dataskyddsombud utses.

- att nämndens arkiv vårdas och förtecknas enligt bestämmelserna i arkivlagen (1990:782) och arkivreglemente för Norrtälje kommun,
- att föra kommunens talan i mål och ärenden, på kommunens vägnar träffa överenskommelse om betalning av fordran, anta ackord, ingå förlikning inom nämnden förvaltningsområde såvida kommunfullmäktige ej beslutar annat,
- hantering av e-tjänster och sociala medier inom sitt verksamhetsområde i enlighet med kommunstyrelsens föreskrifter, samt
- de förvaltnings- och verkställighetsuppgifter i övrigt som åläggs respektive nämnd,

Samtliga nämnder ska hos kommunfullmäktige, kommunstyrelsen, övriga nämnder och andra myndigheter göra de framställningar som nämnden finner nödvändiga.

Samtliga nämnder får – såvida inte lagstadgad sekretess föreligger eller dataskyddslagstiftning förhindrar - inhämta upplysningar från kommunstyrelsen, övriga nämnder, beredningar och anställda inom kommunen, när det behövs för nämndens verksamhet.

Samtliga nämnder ska verka för att samråd sker med dem som använder nämndens tjänster.

Nämndens sammansättning

§ 2

Nämndens sammansättning anges i avsnitt B.

Presidium

§ 2 a

Nämndens ordförande och två vice ordförande utgör tillsammans nämndens presidium.

Viceordförandena ska biträda ordföranden i uppgiften att planera och leda sammanträdet i den mån ordföranden anser att det behövs.

Ersättarnas tjänstgöring

§ 3

Om en ledamot är förhindrad att inställa sig till ett sammanträde eller att vidare delta i ett sammanträde ska en ersättare tjänstgöra i ledamotens ställe.

En ledamot som inställer sig under ett pågående sammanträde har rätt att tjänstgöra även om en ersättare har trätt in i ledamotens ställe.

Om inte ersättarna väljs proportionellt ska ersättarna tjänstgöra enligt den av kommunfullmäktige mellan dem bestämda ordningen.

En ersättare som har börjat tjänstgöra har dock alltid företräde oberoende av turordningen. Om styrkebalansen mellan partierna därigenom påverkas får en ersättare som inställer sig under pågående sammanträde träda in i stället för en ersättare som kommer längre ner i ordningen.

En ledamot eller en ersättare som har avbrutit sin tjänstgöring på grund av jäv i ett ärende får åter tjänstgöra, sedan ärendet har handlagts.

En ledamot som har avbrutit tjänstgöringen en gång under ett sammanträde på grund av annat hinder än jäv, får åter tjänstgöra efter avbrottet om ersättarens inträde har påverkat styrkebalansen mellan partierna.

Icke tjänstgörande ersättare har rätt att delta i överläggningarna och få sin mening antecknad i protokollet, men har inte rätt att delta i beslut.

Inkallande av ersättare

§ 4

En ledamot som är hindrad att delta i ett sammanträde eller i en del av ett sammanträde, ska snarast anmäla detta till nämndens kansli. Den ledamot som inte kan närvara svarar för att ersättare för denne kommer till sammanträdet.

Den ersättare som står i tur att tjänstgöra och som inte redan kallats in ska kallas.

Ersättare för ordföranden

§ 5

Om varken ordföranden eller en vice ordförande kan delta i ett helt sammanträde eller i en del av ett sammanträde fullgörs ordförandens uppgifter av den som varit ledamot i nämnden längst sammanhållande tid. Om flera ledamöter har lika lång tjänstgöringstid fullgörs ordförandens uppgifter av den äldste av dem. (ålderspresidenten).

Om ordföranden på grund av sjukdom eller av annat skäl är hindrad att fullgöra uppdraget för en längre tid får nämnden utse en annan ledamot att vara ersättare för ordföranden. Ersättaren fullgör ordförandens samtliga uppgifter.

Offentliga sammanträden

§ 6

Nämnderna får besluta om offentliga sammanträden i enlighet med kommunallagens regler. Offentliga sammanträden får inte hållas i ärenden som avser myndighetsutövning eller i vilka det förekommer uppgifter som omfattas av sekretess.

Nuvarande lydelse	Föreslagen lydelse
	<p>Sammanträden på distans</p> <p><i>§ 6 a Nämnden får, om särskilda skäl föreligger, sammanträda med ledamöter närvarande på distans. Sådant sammanträde får endast äga rum om ljud- och bildöverföring sker i realtid och på ett sådant sätt att samtliga deltagare kan se och höra varandra på lika villkor. Lokalen ska vara så beskaffad att inte obehöriga kan ta del av sammanträdeshandlingar, bild eller ljud.</i></p> <p><i>Ledamot som önskar delta på distans ska senast tre (3) dagar före sammanträdetes genomförande anmäla detta till nämndens kansli. Ordföranden avgör om närvaro får ske på distans.</i></p> <p><i>Nämnden får bestämma vad som närmare ska gälla om deltagande på distans i nämnden.</i></p>

Tidpunkt för sammanträden

Nuvarande lydelse	Föreslagen lydelse
§ 6 a	§ 6 b

Nämnderna bestämmer tid och plats för sina sammanträden.

Kallelse

§ 7

Ordföranden ansvarar för att kallelse utfärdas till sammanträdena.

Kallelsen ska vara digital och innehålla uppgift om tid och plats för sammanträdet. Kallelsen ska åtföljas av föredragningslista. Ordföranden bestämmer i vilken utsträckning handlingar som tillhör ett ärende på föredragningslistan ska bifogas kallelsen. Nämnden har rätt att ta upp ärende utanför föredragningslistan.

Kallelsen ska på ett lämpligt sätt lämnas till varje ledamot och ersättare samt annan förtroendevald som får närvara vid sammanträdet senast sju dagar före sammanträdesdagen.

I undantagsfall får kallelse ske på annat sätt.

Om varken ordföranden eller en vice ordförande kan kalla till ett sammanträde fullgörs ordförandens uppgifter av den som varit ledamot i nämnden längst sammanhållande tid. Om flera ledamöter har lika lång tjänstgöringstid fullgörs ordförandens uppgifter av den äldste av dem. (ålderspresidenten).

Ordföranden

§ 8

Det är nämndens ordförandes skyldighet att;

- närmast under nämnden ha uppsikt över nämndens förvaltningar och verksamhet,
- med uppmärksamhet följa frågor av betydelse för kommunens utveckling och intressen inom nämndens verksamhetsområde samt effektiviteten i verksamheten och ta initiativ i dessa frågor,
- främja samverkan mellan egen nämnd och kommunens övriga nämnder, samt
- representera nämnden vid kontakter med myndigheter, på konferenser och vid sammanträden om inte respektive nämnd bestämt annat i ett särskilt fall.

Vid förfall för ordföranden ligger motsvarande uppgifter i första hand på vice ordförande.

Justering av protokoll

§ 9

Protokollet justeras av ordföranden och en ledamot som väljs vid sammanträdet.

Nämnden kan besluta att en paragraf i protokollet ska justeras omedelbart. Paragrafen ska redovisas skriftligt innan nämnden justerar den.

Reservation

§ 10

Om en ledamot har reserverat sig mot ett beslut och ledamoten vill motivera reservationen ska ledamoten göra det skriftligt. Motiveringen ska lämnas före den tidpunkt som har fastställts för justeringen av protokollet.

Utskott

§ 11

Om nämnden har ett utskott anges dess sammansättning i avsnitt B. Paragraferna 14-17 nedan gäller för nämnd med utskott.

Nämndens ordförande och vice ordförande är ordförande respektive vice ordförande i utskottet.

Om ordföranden i utskottet på grund av sjukdom eller av annat skäl är hindrad att fullgöra sitt uppdrag för en längre tid får nämnden utse en annan ledamot i utskottet att som ersättare för ordföranden fullgöra dennes uppgifter.

Ersättare har rätt att närvara vid utskottets sammanträden endast om ordinarie ledamot är förhindrad att tjänstgöra.

Ersättare ska inkallas till tjänstgöring i den av respektive nämnds vid valet bestämda ordning.

Avgår en ledamot eller en ersättare i utskottet, som inte utsetts vid proportionellt val, ska fyllnadsval snarast förrättas.

Utskottet sammanträder på dag och tid som utskottet bestämmer. Sammanträden ska också hållas när ordföranden anser att det behövs eller när minst två ledamöter begär det.

Ärenden som ska avgöras av nämnden ska beredas av utskottet. Ordföranden eller förvaltningschefen överlämnar sådana ärenden till utskottet. När ärendet beretts ska utskottet lägga fram förslag till beslut till nämnden eller fatta beslut på nämndens vägnar efter delegation från nämnden.

Nämnden har rätt att besluta om att ärenden kan tas upp för behandling utan föregående beredning i utskott.

Beslutsförhet

§ 12

Då ett utskott eller presidie ska fatta beslut gäller följande:

Ett utskott får handlägga och besluta i ärenden när minst fyra femtedelar av ledamöterna är närvarande.

Ett presidie får handlägga och besluta i ärenden när minst två av ledamöterna är närvarande.

Vid beslutsfattande i utskott och presidie har ordförande utslagsröst vid lika röstetal.

Närvarorätt

§ 13

Vid nämndens eller utskottets sammanträde får, om inte nämnden eller utskottet särskilt beslutar, kontorets förvaltningschef, föredragande tjänstemän, *revisorerna* samt nämndens sekreterare vara närvarande med rätt att delta i överläggningarna som berör vederbörandes verksamhetsområde.

Kommunstyrelsens ordförande, förste vice ordförande och andre vice ordförande får närvara vid sammanträde med kommunens övriga nämnder. De får delta i överläggningarna, men inte i besluten.

Nämnden får härutöver bestämma att annan ska ha rätt att närvara vid nämndens sammanträden.

Delgivning

§ 14

Delgivning med nämnden sker med ordföranden, förvaltningschefen eller annan anställd som nämnden bestämmer.

Undertecknande av handlingar

§ 15

Avtal, andra handlingar och skrivelser som beslutas av nämnden ska undertecknas av ordföranden eller vid förfall för denne av vice ordförande och kontrasigneras av anställd som nämnden bestämmer.

I övrigt bestämmer nämnden vem som ska underteckna handlingar.

Organisation

§ 16

Nämndernas förvaltningar benämns kontor. Under nämnden lyder av kommunfullmäktige angivet kontor.

För det fall två eller flera nämnder har gemensamt kontor ska nämnderna överenskomma om kontorets organisation.

Nämnden anställer den personal som ska ingå i dess kontor med undantag för vad som följer av Avsnitt B, § 7 i kommunstyrelsens reglemente. Personalhandlingar hanteras i enlighet med arkivmyndigheten (kommunstyrelsens) instruktioner.

Nämnden ska ha hand om frågor som rör förhållandet mellan kommunen som arbetsgivare och anställda hos nämnden med undantag för vad som följer av Avsnitt B, § 7 i kommunstyrelsens reglemente eller av kommunfullmäktige eller kommunstyrelsen beslutade föreskrifter.

Delegering från kommunfullmäktige

§ 17

Nämndens delegationer från kommunfullmäktige anges i avsnitt B.

SLUT avsnitt A.

Distansmöten

Bakgrund

Frågan om politiska möten på distans har väckts med anledning av rekommendationerna kring COVID-19 (t.ex. att arbeta hemifrån och undvika folksamlingar) och behovet av att samtidigt kunna säkerställa att den politiska beslutsprocessen kan fortsätta. En arbetsgrupp från kansliet, juridikenheten och IT-avdelningen har arbetat med frågan under slutet av v.12. Kontakt har under veckan tagits med leverantören av kommunens nuvarande mötessystem för fullmäktige, MeetingSpyder och ett lösningsförslag har tagits fram utifrån detta.

Frågan är aktuell och SKR har den 19 mars publicerat en promemoria om distansmöten med anledning av COVID-19¹ SKR:s bedömer bl.a. att "det är möjligt för ledamöter att delta i sammanträden med fullmäktige, nämnder och styrelser på distans, under förutsättning att fullmäktige fattat beslut om detta" men att det "...inte är rättsligt prövat om alla deltagare i ett nämnd- eller styrelsesammanträde kan delta på distans".

Juridiska förutsättningar

En juridisk översikt i frågan har påbörjats under veckan. Rättsläget i frågan är delvis oprövat vilket medför osäkerhet i vissa frågor. Nedanstående åtgärder bedöms kommunen behöva genomföra:

- Deltagande på distans i fullmäktige och/eller nämnd förutsätter revidering av fullmäktiges arbetsordning eller aktuell nämnds reglemente.
- Den gemensamma A-delen i reglementet behöver kompletteras med motsvarande bestämmelse för att distanssammanträden ska kunna vara möjliga.
- Det är av yttersta vikt att ledamöter ges utbildning i deltagande på distans, dels för att sammanträdena ska kunna genomföras, dels för att upprätthålla krav på sekretess och personuppgiftsbehandling.

Beskrivning av lösningsförslaget

Det alternativ som har diskuterats fram är att kombinera videomöten i Microsoft Teams med en utveckling av kommunens nuvarande mötessystem för fullmäktige - MeetingSpyder. Utskick av handlingar kan fortsätta enligt nuvarande system. Detta system gör att ledamöter på distans kan se och höra vad som sägs, begära ordet, och delta i voteringar (dock ej slutna).

Botkyrka kommun kommer under vecka 13 genomföra sitt fullmäktigemöte med den här metoden, kontakt har tagits med Botkyrka och det kommer vara möjligt att utvärdera tekniken efter deras möte.

Konsekvens & riskanalys av föreslagen lösning

Det finns oklarheter med det föreslagna systemet, dels behöver flera tekniska frågor utredas, som t.ex. om ledamöternas iPads är tillräckliga för uppdraget eller om kommunala alt. privata datorer kan vara aktuella. Dels är rättsläget oklart, bl.a. utifrån KL 5 kap. 16§ "deltagandet ska... ske genom ljud- och bildöverföring i realtid samt på ett sådant sätt att samtliga deltagare kan se och höra varandra och delta på lika villkor".

Juridikenhetens bedömning är att ovanstående innebär att det inte är tillräckligt att de som är närvarande i sammanträdeslokalen kan se den distansdeltagande ledamöten utan samtliga deltagande ledamöter ska kunna se och höra varandra i realtid. En kontinuerlig videoström från ett större möte kan därför vara ansträngande om ledamöten har en svag bredbandsuppkoppling. En

¹<https://skr.se/covid19ochdetnyacoronaviruset/fragorochsvaromfullmaktigeochnamndsammantraden.32393.html>.

lösning som SKR har framfört är att kommuner kan tillhandahålla en särskild lokal för deltagande på distans.

Utgående från SKR:s bedömning verkar det lämpligt att ordförande och sekreterare är på plats i kommunhuset, vilket också möjliggör en smidig möteshantering. Möten som sker helt på distans bedöms därför inte genomförbara utifrån rådande rättsläge.

Frågan om sekretessärenden behöver ytterligare utredas, särskilda krav ställs inte bara på utformningen av lokalen för distansdeltagande utan även den tekniska överföringen och de risker som därvid kan föreligga för att sekretessen röjs. Microsoft Teams är en molntjänst och rättsläget med hanteringen av personuppgifter inte är helt fastställt. MeetingSpyders servrar finns i kommunens egna serverhall.

Någon existerande paketslösning för hantering av distansmöten tycks inte finnas på marknaden, men med tanke på rådande situation och osäkerheten som råder om hur lång den här perioden kommer vara, är det rimligt att anta att helhetslösningar kommer kunna komma längre fram.

Förvaltningens rekommendation

Ett tillägg i reglementet som möjliggör beslut om distansdeltagande i respektive nämnd bedöms kunna göras även om det finns kvarvarande tekniska och praktiska frågor att lösa för att kunna genomföra distansdeltagande praktiskt.

Det bedöms av arbetsgruppen, trots de olösta juridiska och tekniska frågorna, rimligt att internt testa den föreslagna lösningen med start v.13. Behovet av distansmöten finns redan i nuläget och att kunna använda en produkt som kommunen redan använder och har kunskap om medför en kortare startsträcka för projektet. Kostnaden för att införa tillägget bedöms bli fyrsiffrig.

Om systemet verkar fungera kan man gå vidare med ett pilotmöte i en nämnd utan sekretessärenden innan man stegvis ökar antalet deltagare. Ett möjligt alternativ är val- och demokratinämndens möte den 26 mars.

Kommunstyrelsekontoret föreslås också få i uppdrag att utreda hur man effektivast kan utbilda ledamöterna i distansmötesdeltagande samt att gå vidare med tester av det föreslagna systemet.

Juridiska avdelningen
Johan Larsson
Germund Persson

Deltagande på distans och begränsning av antalet deltagare/ledamöter vid fullmäktige- och nämndsammanträden med anledning av risk för smittspridning

1 Sammanfattning

SKR har fått många frågor om förutsättningarna för deltagande på distans i sammanträden med fullmäktige eller nämnder och om mötesoffentligheten vid fullmäktigesammanträden m.m. SKR har därför sammanställt en promemoria i syfte att besvara flera av de uppkomna frågorna. Sammanfattningsvis framkommer följande av promemorian

- Det är möjligt för ledamöter att delta i sammanträden med fullmäktige, nämnder och styrelser på distans, under förutsättning att fullmäktige fattat beslut om detta.
- Om fullmäktige väl har fattat beslut om möjligheten att delta på distans, är det som regel ordföranden som har att avgöra om närvaro får ske på distans vid visst sammanträde.
- Deltagande på distans ska ske genom ljud- och bildöverföring i realtid samt på ett sådant sätt att samtliga deltagare kan se och höra varandra och delta på lika villkor.
- Det är inte rättsligt prövat om alla deltagare i ett nämnd- eller styrelsesammanträde kan delta på distans.
- Vår bedömning är att det inte finns juridiska möjligheter att hindra åhörare från att närvara vid fullmäktigesammanträden med hänvisning till risk för smittspridning.
- Det är inget som hindrar att kommuner och regioner anordnar t.ex. webbsändningar från sammanträden och uppmuntrar allmänheten att följa sammanträden på distans snarare än genom fysiskt deltagande med hänsyn till intresset av att förebygga smittspridning.
- En nämnd som har beslutat att dess sammanträden ska vara offentliga, kan när som helst besluta att de inte längre ska vara det.
- Juridiska frågor med anledning av denna promemoria kan i första hand ställas till Lena Dalman, Johan Larsson, Helena Linde eller Staffan Wikell på avdelningen

för juridik. De nås enklast genom SKR:s kontaktcenter, 08-452 70 00 eller info@skr.se.

2 Bakgrund och frågeställningar

Med anledning av spridningen av det s.k. coronaviruset i Sverige har frågor om möjligheten att hålla fullmäktigesammanträden utan möjlighet för allmänheten att närvara inkommit till förbundet. Det har också kommit många frågor som rör möjligheterna att hålla kommunala sammanträden på distans eller att genomföra dem ”per capsulam”. I denna promemoria redogörs för möjligheterna för förtroendevalda att delta i sammanträden på distans och för vilka möjligheter som finns för att begränsa tillträdet till fullmäktigesammanträden i kommun, region och kommunalförbund. Även vissa andra frågor kommenteras.

Folkhälsomyndigheten har på sin webbsida rekommendationer och underlag om riskbedömning av evenemang och sammankomster med anledning av covid-19 och om allmänna åtgärder för att minska smittspridningsrisken, som bör kunna tjäna som vägledning även vid kommunala sammanträden, se

<https://www.folkhalsomyndigheten.se/smittskydd-beredskap/utbrott/aktuella-utbrott/covid-19/information-till-arrangorer-av-evenemang/>

3 Möjlighet för ledamöter att delta på distans

3.1 Deltagande på distans vid sammanträden i fullmäktige

Enligt 5 kap. 16 § KL får ledamöter delta i fullmäktiges sammanträden på distans om fullmäktige har beslutat det. Deltagandet ska i sådant fall ske genom ljud- och bildöverföring i realtid samt på ett sådant sätt att samtliga deltagare kan se och höra varandra och delta på lika villkor. En ledamot som deltar på distans ska anses vara närvarande vid fullmäktiges sammanträde.

I författningskommentaren till bestämmelsen står följande¹

För det första måste det alltså ske en överföring av både ljud och bild i realtid. Bild- och ljudöverföring måste även ske på ett sådant sätt att samtliga deltagare kan se och höra varandra. Det är således inte tillräckligt att de som är närvarande i sammanträdeslokalen kan se den distansdeltagande ledamoten. Den distansdeltagande måste även kunna se samtliga andra deltagare. Om flera ledamöter deltar på distans måste även de kunna se varandra.

Ytterligare ett krav är att samtliga deltagare kan delta på lika villkor. Det innebär att ljud- och bildöverföringen måste vara stabil och av hög kvalitet. Om bild- eller ljudkvaliteten försämras eller förbindelsen bryts måste sammanträdet avbrytas tills en förbindelse av sådan kvalitet har återupprättats att alla åter kan sägas delta på lika villkor. Den som deltar på distans måste även ha möjlighet att ta del av handlingar som delas ut vid sammanträdet

¹ Prop. 2016/17:171 s. 335, se även prop. 2013/14:5 s. 35–36.

och delta i avgörandet av ärendena, även i de fall avgörandet sker genom omröstning.

Öppna omröstningar förutsätter ingen annan teknisk lösning än den redan nämnda bild- och ljudöverföringen. Slutna omröstningar ställer andra krav. Den tekniska lösning som används måste säkerställa att valhemligheten bevaras, att alla de beslutandes röster kommer med i rösträkningen och att alla ges möjlighet till insyn i förfarandet så att omröstningen inte kan manipuleras. Om inte alla dessa krav kan tillgodoses får distansdeltagande inte ske vid sammanträden då slutna omröstning kan komma att tillämpas, dvs. då ärenden som gäller val eller anställning av personal ska avgöras.

Fullmäktiges arbetsordning ska reglera i vilken utsträckning sådant deltagande får ske, 5 kap. 72 § tredje stycket KL. Exempel på hur en sådan bestämmelse kan utformas finns i SKR:s underlag för fullmäktiges arbetsordning²

Fullmäktige får, om särskilda skäl föreligger, sammanträda med ledamöter närvarande på distans. Sådant sammanträde får endast äga rum om ljud- och bildöverföring sker i realtid och på ett sådant sätt att samtliga deltagare kan se och höra varandra på lika villkor.

Ledamot som önskar delta på distans ska senast ... dagar före sammanträdet anmäla detta till fullmäktiges kansli. Ordföranden avgör om närvaro får ske på distans.

I den nu uppkomna situationen gör vi bedömningen att sådana särskilda skäl för deltagande på distans som anges i underlaget för arbetsordning är uppfyllt.

Det bör påpekas att reglerna inte möjliggör att ett sammanträde i sin helhet genomförs digitalt. Det som avses är att vissa ledamöter kan få delta på distans. I förarbetena skriver regeringen följande³

Regeringen instämmer i den synpunkt som framförs av flera remissinstanser, bl.a. Lunds kommun och Solna kommun, nämligen att det fysiska mötet är viktigt. När ledamöterna möts fysiskt för sammanträde ger det även tillfälle till informella kontakter och åsiktsutbyten utanför sammanträdes ram, vilket är värdefullt för fullmäktiges och nämndernas arbete. Deltagande på distans bör därför i första hand betraktas som ett komplement som ger möjlighet till ett deltagande i beslutsfattandet som annars inte hade kommit till stånd alls.

Lagtexten innehåller dock ingen begränsning av antalet deltagare på distans. Det avgörande som vi ser det är att man kan klara kraven på att deltagandet ska ske genom ljud- och bildöverföring i realtid samt på ett sådant sätt att samtliga deltagare kan se och höra varandra och delta på lika villkor. Det viktigt att de tekniska möjligheter som finns för att klara detta utnyttjas.

² <https://skr.se/ekonomijuridikstatistik/juridik/underlagochmallar/arbetsordningforfullmaktige.13381.html>

³ Prop. 2013/14:5 s. 34.

För fullmäktigebeslut om att möjliggöra deltagande på sammanträde på distans gäller vanliga regler om beslutsfattande i fullmäktige. Det innebär bl.a. att det s.k. beredningstvånget som huvudregel ska iakttas, 5 kap. 26–28 §§ KL. Det bör enligt vår bedömning räcka med beredning i styrelsen (även om det handlar om distansdeltagande i nämndernas sammanträden).

Beredningstvånget gäller inte i ärenden av brådskande natur om samtliga närvarande ledamöter är ense om beslutet i ärendet. Det räcker därvid inte att de är överens om att ta upp ärendet, utan det krävs också att man är överens om beslutets innebörd. Om ett ärende inte har tillkännagetts, krävs dessutom ett enhälligt beslut om att ta upp ärendet för att det ska få handläggas, 5 kap. 52 § andra stycket KL

Någon laglig möjlighet till beslutsfattande genom att förslag till beslut godkänns per mail eller telefon (per capsulam) i fullmäktige finns inte.

3.2 Deltagande på distans vid sammanträden i nämnder och styrelser

Motsvarande möjligheter finns för deltagande i nämnd- och styrelsesammanträden på distans som för fullmäktige. Deltagande på distans förutsätter att fullmäktige har beslutat i vilken utsträckning det får ske, 6 kap. 24 § KL. Deltagandet ska i sådant fall ske genom ljud- och bildöverföring i realtid samt på ett sådant sätt att samtliga deltagare kan se och höra varandra och delta på lika villkor på motsvarande sätt som anges i 5 kap. 16 § KL.

En nämnd eller styrelse kan inte på eget initiativ, utan stöd i fullmäktigebeslut, besluta om distansdeltagande.

Exempel på utformning av bestämmelser om deltagande på distans i nämnd- och styrelsesammanträden finns i SKR:s underlag för reglemente för styrelser och nämnder⁴

Styrelsen/nämnden får, om särskilda skäl föreligger, sammanträda med ledamöter närvarande på distans. Sådant sammanträde får endast äga rum om ljud- och bildöverföring sker i realtid och på ett sådant sätt att samtliga deltagare kan se och höra varandra på lika villkor. Lokalen ska vara så beskaffad att inte obehöriga kan ta del av sammanträdeshandlingar, bild eller ljud.

Ledamot som önskar delta på distans ska senast ... dagar i förväg anmäla detta till styrelsens/nämndens kansli. Ordföranden avgör om närvaro får ske på distans.

Styrelsen/nämnden får bestämma vad som närmare ska gälla om deltagande på distans i styrelsen/ nämnden.

⁴ <https://skr.se/ekonomijuridikstatistik/juridik/publikationerjuridik.2091.html>

Det som angetts under punkt 3.1. gäller i övrigt även deltagande på distans i nämndsammanträden. Utöver detta bör anmärkas att lagstiftaren synes ha förutsatt att deltagande i nämnd- och styrelsesammanträden på distans ska användas som ett komplement till fysiskt deltagande.⁵ Även om detta inte återspeglas i lagtexten. Frågan är, såvitt känt, inte rättsligt prövat.

Vid deltagande på distans i ett sammanträde i en nämnd eller styrelsen bör ordföranden och de ledamöter som deltar på distans vara särskilt observanta på att den plats där de distansdeltagande ledamöterna deltar är sådan att inga sekretesskyddade uppgifter riskerar att röjas. Om det inte kan garanteras bör ordföranden inte tillåta deltagandet på distans.

Någon laglig möjlighet till beslutsfattande genom att förslag till beslut godkänns per mail eller telefon (per capsulam) i nämnderna finns inte.

4 Förutsättningar för att ställa in sammanträde och säkerställande av långsiktig beslutskapacitet

4.1 Ställa in sammanträde

Visst beslutsfattande måste ske i kommuner och regioner. Det är därför knappast möjligt att ställa in alla sammanträden i fullmäktige och nämnder under viss tid. Det kan vara fråga om tidsfrister som måste iakttas och vissa myndighetsärenden måste avgöras utan dröjsmål. Om inte sådana tvingande omständigheter föreligger kan det dock finnas möjlighet att ställa in sammanträden.

Några särskilda bestämmelser om förutsättningarna för att inställa sammanträden i fullmäktige eller i nämnder och styrelser finns inte i KL.

Utgångspunkten såvitt gäller fullmäktige är att ordinarie sammanträden hålls vid de tidpunkter som fullmäktige bestämt. Därutöver ska sammanträde hållas om styrelsen eller minst en tredjedel av fullmäktiges ledamöter begär det eller om ordföranden anser att det behövs, 5 kap. 12 § KL.

I arbetsordningen för fullmäktige anges regelmässigt de närmare förutsättningarna både om extra sammanträde och om förutsättningarna för att ställa in sammanträde. SKR:s underlag för fullmäktiges arbetsordning innehåller följande exempel på bestämmelse om inställande av sammanträde:

Om det föreligger särskilda skäl, får ordföranden efter samråd med vice ordförandena ställa in ett sammanträde eller ändra dagen eller tiden för sammanträdet.

Om ordföranden beslutar att ett sammanträde ska ställas in eller att dagen eller tiden för ett sammanträde ska ändras, låter ordföranden snarast

⁵ Prop. 2013/14:5 s. 34 samt prop. 2016/17:171 s. 335.

underrätta varje ledamot och ersättare om beslutet. Uppgift om beslutet ska snarast tillkännages på kommunens anslagstavla.

När det gäller sammanträden i styrelse och nämnder är huvudregeln att styrelsen/nämnden sammanträder på dag och tid som styrelsen eller nämnden bestämmer. Reglementet för styrelse och nämnder brukar även innehålla en bestämmelse om att sammanträde ska hållas om minst en tredjedel av nämndens ledamöter begär det eller om ordföranden anser att det behövs. När det gäller inställande av sammanträden i styrelse och nämnder, finns följande exempel på bestämmelse i SKR:s underlag för reglemente för styrelser och nämnder

Om det föreligger särskilda skäl får ordföranden ställa in ett sammanträde eller ändra dagen eller tiden för sammanträdet. Om möjligt ska samråd ske med vice ordförandena.

Om ordföranden beslutar att ett sammanträde ska ställas in eller att dagen eller tiden för ett sammanträde ska ändras, ska ordföranden se till att varje ledamot och ersättare snarast underrättas om beslutet.

4.2 Säkerställande av långsiktigt uthållig beslutskapacitet

Förutsättningar för begränsning av antalet ledamöter som närvarar vid sammanträden i fullmäktige eller nämnder

KL ger inte fullmäktige någon möjlighet att besluta att minska antalet ledamöter under löpande mandatperiod. Det skulle strida mot 5 kap 7 § KL. Inte heller är det möjligt att minska antalet ledamöter i nämnderna för löpande mandatperiod. Vid förändringar i nämndorganisationen är det dock möjligt för fullmäktige att under löpande mandatperiod återkalla uppdragen för samtliga förtroendevalda i en nämnd, 4 kap. 10 § KL.

Om partierna däremot kommer överens att de vill ha ett slags kvittningssystem i linje med det partierna i riksdagen kommit överens om, så kan vi inte se att det skulle vara olaglig, så länge kravet i 5 kap 45 § KL om beslutsförhet, dvs. att mer än hälften av ledamöterna (inklusive tjänstgörande ersättare) måste vara närvarande, är uppfyllt. Om det finns ersättare närvarande på sammanträdet som får tjänstgöra för en frånvarande ledamot, så ska denne gå in och tjänstgöra.

Bakgrunden till överenskommelsen mellan partierna i riksdagen är den extraordinära situation som spridningen av covid-19 har medfört. För att garantera riksdagens uthålliga beslutskapacitet och den samhällsviktiga verksamhet som riksdagen bedriver, har Socialdemokraterna, Moderaterna, Sverigedemokraterna, Centerpartiet, Vänsterpartiet, Kristdemokraterna, Liberalerna och Miljöpartiet förbundit sig att upprätthålla vissa åtgärder och prioriteringar under en begränsad tidsperiod. I överenskommelsen ligger bland annat att endast 55 ledamöter under den överenskomna tiden kommer att delta i beslut i riksdagens kammare.

Beslutsförelagsreglerna i fullmäktige innebär följande. Fullmäktige får som huvudregel bara handlägga ett ärende bara om mer än hälften av ledamöterna är närvarande. Fullmäktige får dock bestämma att interpellationer och frågor får besvaras även om färre ledamöter är närvarande. Som ledamöter räknas i dessa fall också tjänstgörande ersättare.⁶

Om en ledamot enligt 45 kap. 47 eller 48 § är jävig i ett ärende, får fullmäktige handlägga ärendet, även om antalet deltagande på grund av jävet inte uppgår till mer än hälften av ledamöterna. (Se 5 kap. 45–48 §§ KL.)

En nämnd får handlägga ärenden endast om fler än hälften av ledamöterna är närvarande, 6 kap. 27 § KL. Om en ledamot är frånvarande, tjänstgör en ersättare i dennes ställe. Ersättare räknas som ledamot när han eller hon tjänstgör.⁷

Delegering av ärenden inom en nämnd

I nämnderna kan möjligheten till delegering av beslutanderätt utnyttjas så långt lagstiftningen medger. Om nämnden beslutat det kan ordföranden (eller annan ledamot) ges rätt att besluta i brådskande ärenden, varmed avses ärenden som är så brådskande att nämndens avgörande inte kan avvaktas, 6 kap. 39 § KL.

5 Fullmäktiges sammanträden är offentliga

5.1 Reglering i kommunallagen

Enligt 5 kap. 42 § första stycket kommunallagen, KL, är fullmäktiges sammanträden offentliga. Enligt andra stycket samma paragraf får fullmäktige besluta att själva överläggningen i ett visst ärende ska hållas inom stängda dörrar. Principen att folkrepresentationens förhandlingar ska vara offentliga är fundamental i ett demokratiskt statsskick.⁸ Debatten inom de beslutande församlingarna (riksdagen, kommunfullmäktige, regionfullmäktige) har mindre till uppgift att påverka ledamöternas ställningstaganden än att utåt motivera dessa och informera massmedierna och allmänheten om dem.⁹

Reglerna gäller både region- och kommunfullmäktige samt, i tillämpliga delar, kommunalförbund. (Se 3 kap. 1 § och 9 kap. 2–3 samt 10 §§ KL.) Det saknas ledning i förarbetena i frågan om deltagande för åhörarna måste vara fysiskt eller om det är tillräckligt att de bereds tillfälle att ta del av sammanträdet genom elektroniska hjälpmedel.¹⁰

⁶ Dalman m.fl., Kommunallagen 5 uppl. 2001 s. 335.

⁷ Prop. 2016/17:171 s. 372.

⁸ Prop. 1973:90 s. 520.

⁹ Holmberg & Stjernqvist, Grundlagarna (13 mars 2020, JUNO), kommentaren till 6 kap. 7 § RO.

¹⁰ Prop. 2016/17:171 s. 346 och prop. 1990/91:117 s. 187 f. I Kommunallagsutredningens slutbetänkande SOU 2015:24 Del B s. 702 ff. samt 817 f. föreslogs att det i 8 kap. KL skulle tas in en bestämmelse i vilken räknades upp vilka sammanträden som enligt lagen ska vara offentliga under en

5.2 Motsvarande regler i annan lagstiftning

5.2.1 Riksdagens sammanträden

Ett sammanträde med riksdagens kammare ska vara offentligt enligt bestämmelserna i 4 kap. 9 § regeringsformen (1974:152), RF. Om detta erinras även i 6 kap. 7 § riksdagsordningen (2014:801), RO. Enligt samma paragraf får kammaren besluta att ett sammanträde ska hållas inom stängda dörrar, om det krävs med hänsyn till rikets säkerhet eller i övrigt till förhållandet till en annan stat eller en mellanfolklig organisation. Om regeringen vid ett sammanträde ska lämna information till riksdagen, får även regeringen besluta om stängda dörrar på dessa grunder.

Grundlagsutredningen erinrade om att Grundlagsberedningen uttalat att principen att kammarens förhandlingar ska vara offentliga är fundamental i ett demokratiskt statsskick.¹¹ Denna princip var enligt Grundlagsutredningen av sådan vikt att den borde skrivas in i RF. Förarbetena innehåller dock, naturligt nog, inga uttalanden om möjligheten att låta åhörare delta i sammanträdena enbart på elektronisk väg.

5.2.2 Domstolsförhandlingar

Av 2 kap. 11 § andra stycket RF framgår att en förhandling vid domstol ska vara offentlig om inte annat föreskrivits i lag.¹² Principen upprepas vidare i 5 kap. 1 § första stycket rättegångsbalken (1942:740), RB. Uttrycksättet motsvarar det i KL avseende offentligheten vid fullmäktiges sammanträden. Principen om offentlig förhandling är dock inte oinskränkt. Rättens ordförande har t.ex. rätt att med stöd av 5 kap. 9 § andra meningen RB begränsa antalet åhörare i rättssalen för att undvika trängsel.

Bestämmelserna i 5 kap. 12–13 §§ RB ger vidare rätten möjlighet att låta deltagare och åhörare i sammanträdet följa detta genom bild- och ljudöverföring i en sidosal. Rätten får också besluta att samtliga åhörare ska följa sammanträdet genom ljud- och bildöverföring i en sidosal. Vid bedömningen av om det finns skäl för ett sådant beslut ska särskilt beaktas

1. om det kan antas att åhörarna kommer att störa sammanträdet eller på något annat sätt uppträda olämpligt i rättssalen,
2. om någon som ska delta i sammanträdet känner rädsla på grund av åhörarnas närvaro,
3. om det kan antas att någon som ska delta i sammanträdet utsätts för påtryckningar av åhörarna, och
4. om det är nödvändigt av säkerhetsskäl.

rubrik med lydelsen ”Allmänhetens rätt att närvara vid sammanträden”. Någon sådan reglering kom emellertid inte att införas i lagen.

¹¹ SOU 1972:15 s. 254.

¹² Principen att rättegångar ska vara offentliga har också kommit till uttryck i Europakonventionen (artikel 6) och FN-konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter (artikel 14).

Regler om utvisning av part eller åhörare som uppvisar störande beteende finns i 5 kap. 9 a § RB. Rätten kan även med stöd av 36 kap. 18 § och 37 kap. 3 § RB i särskilt fall förordna att en viss åhörare inte får närvara vid förhör med ett vittne, en part eller en målsägande som inte har ställning som part i målet.

Av de ovan redovisade bestämmelserna framgår således, indirekt, att kravet i 5 kap. 1 § RB på att en förhandling ska vara offentlig innebär att bl.a. åhörarna, som huvudregel, ska ges möjlighet till fysisk närvaro vid förhandlingen.

5.3 Möjligheter att begränsa tillträde till fullmäktigesammanträde

Enligt 5 kap. 42 § andra stycket KL får fullmäktige besluta att själva överläggningen i ett visst ärende ska hållas inom stängda dörrar. Ersättarna får närvara vid en sådan överläggning, även när de inte tjänstgör. Enligt förarbetena bör överläggning bakom stängda dörrar reserveras för sådana ärenden där det förekommer handlingar som innehåller uppgifter som omfattas av sekretess. Av regleringen följer att själva beslutsfattandet ska ske offentligt.

Med stöd av 5 kap. 43 § andra stycket samma lag får ordföranden visa ut den som uppträder störande och inte rättar sig efter tillsägelse.

Enligt 1 § lagen (2010:294) om säkerhetskontroll vid offentliga sammanträden i kommuner och regioner får säkerhetskontroll genomföras vid inpassering till eller i lokaler som disponeras för ett sammanträde som i enlighet med regleringen i KL är offentligt, om det finns anledning att befara att det vid sammanträdet kan komma att förövas brott som innebär en allvarlig fara för någons liv, hälsa eller frihet eller för omfattande förstörelse av egendom.

Varken KL eller lagen om säkerhetskontroll vid offentliga sammanträden i kommuner och regioner, ger några generella möjligheter att begränsa tillträdet till själva fullmäktigesammanträdet utöver de som anges i den sistnämnda lagens 8 § och som avser fall där någon vägrar att underkasta sig säkerhetskontroll eller att lämna ifrån sig vissa föremål.

5.4 Slutsats

Kravet i 5 kap. 42 § KL på att fullmäktiges sammanträden ska vara offentliga bör ges samma innebörd som i RB mot bakgrund av att båda regleringar har sitt ursprung i fundamentala demokratiska principer. Till skillnad från i RB finns ingen författning som ger möjlighet att förbjuda allmänhetens tillträde till fullmäktigesammanträden med anledning av risk för smittspridning.

Vår bedömning är därför att det inte finns juridiska möjligheter att hindra åhörare från att närvara vid fullmäktige-sammanträden med hänvisning till risk för smittspridning.

Det är däremot inget som hindrar att kommuner och regioner anordnar t.ex. webbsändningar från sammanträden och uppmuntrar allmänheten att följa sammanträden på distans snarare än genom fysiskt deltagande med hänsyn till intresset av att förebygga smittspridning.

6 Mötesoffentlighet i nämnder

I nämnderna finns ingen lagreglerad mötesoffentlighet. Huvudregeln är tvärtom att sammanträden i nämnderna inte är offentliga, dvs. att sammanträdena hålls inom stängda dörrar. I 6 kap. 24 § KL finns dock en bestämmelse som innebär att nämnden får besluta att dess sammanträden ska vara offentliga om fullmäktige har medgett det. Bestämmelsen tar sikte på nämndernas sammanträden och inte utskottssammanträden eller presidiummöten.

En förutsättning för offentliga nämndsammanträden är alltså dels att fullmäktige medgett det, dels att nämnden beslutat om det. Om en nämnd under dessa förutsättningar har beslutat att nämndens sammanträden ska vara offentliga, är det inget som hindrar att nämnden beslutar att de inte längre ska vara det. Några särskilda motiv för ett sådant beslut krävs inte.

InstanceName

§8

Dnr KS 2020-406

Uppdrag att ta fram/hitta ett system för närvaro på distans Beslut

1. Krisledningsnämnden föreslår kommunfullmäktige att besluta om revidering av A-delen av nämndernas reglemente i enlighet med bilaga 1.
2. Krisledningsnämnden ger kommunstyrelsekontoret i uppdrag att utföra test av de praktiska förutsättningarna att hålla sammanträden på distans med befintliga tekniska hjälpmedel. Uppdraget ska redovisas för krisledningsnämnden vid nämndens nästkommande sammanträde.

Sammanfattning av ärendet

I tjänsteutlåtandet ges förslag på ändring av nämndernas reglementen för att möjliggöra deltagande på distans. Kommunallagen tillåter att ledamöter deltar vid nämndssammanträden på distans. En förutsättning härför är att kommunfullmäktige har fattat beslut om detta genom ändring av nämndernas reglementen. Vidare ställer kommunallagen som krav att deltagande på distans ska ske genom ljud- och bildöverföring i realtid samt på ett sådant sätt att samtliga deltagare kan se och höra varandra och delta på lika villkor. Uppfylls dessa villkor ska ledamoten anses vara närvarande på sammanträdet i kommunallagens mening och får delta i avgörandena. Deltagande på distans förutsätter även lokalen där den distansdeltagande ledamoten befinner sig är utformad på ett sådant sätt att obehöriga inte kan ta del av sammanträdeshandlingar, bild eller ljud. Detta är särskilt viktigt för det fall ärenden behandlas som innehåller uppgifter som omfattas av sekretess. Det är nämndens ordförande som beslutas om deltagande på distans får ske. Nämnderna har möjlighet att fatta beslut om egna riktlinjer för deltagande på distans.

Den tekniska lösning som kommunens idag använder för videosamtal i kombination med kommunens mötesystem för fullmäktige föreslås testas för bedömning om dessa kan användas för distansdeltagande i enlighet med kommunallagens krav. Kommunstyrelsekontoret ges i uppdrag att utföra sådana tester för återrapportering till krisledningsnämnden.

Beslutsunderlag

Tjänsteutlåtande avseende distansmöten
Bilaga 1 Reviderad A-del i nämndernas reglemente
Bilaga 2 PM Distansmöten
Bilaga 3 SKR 200319 - Kommunala sammanträden

Beslutande sammanträde

Beslutsgång

Ordföranden frågar om krisledningsnämnden kan besluta i enlighet med kommunstyrelsekontorets tjänsteutlåtandes förslag, och finner att krisledningsnämnden beslutar i enlighet med förslaget.

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

Beslutet ska skickas till

Kommunfullmäktige
Samtliga nämnder

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande